

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku J. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niewjawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. decyzją z dnia 13 czerwca 2014 r. odmówił wnioskodawcy J. M. prawa do emerytury na podstawie art. 184 w powiązaniu z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1440) z powodu niewykazania co najmniej 25-letniego stażu pracy.

Sąd Okręgowy w J. wyrokiem z dnia 24 lutego 2015 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy, kierując się jednak inną argumentacją niż organ rentowy. Uznał on, że ubezpieczony wykazał wymagany łączny staż pracy w wymiarze 25 lat, jednak nie udokumentował pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat, przez co nie została spełniona jedna z przesłanek nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Zdaniem Sądu Okręgowego nie było podstaw do uwzględnienia pracy na stanowisku technika i starszego technika weterynarii jako pracy w szczególnych

warunkach, bowiem charakter pracy wnioskodawcy, pracującego jako technik weterynarii w lecznicy zwierząt, nie odpowiadał ściśle charakterowi pracy, o której mowa w dziale XII, poz. 4 pkt 1 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Wnioskodawca nie wykonywał pracy w zespole pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego oraz medycznego ratownictwa górniczego, ponieważ nie zajmował się pomocą i ratowaniem ludzi, lecz leczeniem zwierząt.

Wyrokiem z dnia 10 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy, przyjmując za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego. Zauważył, że za pracę w szczególnych warunkach uważane są tylko „prace w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego oraz medycznego ratownictwa górniczego”, a takie jednostki organizacyjne nie występowały w systemie lecznictwa zwierząt. Powyższego stanowiska, zdaniem Sądu, nie zmieniał fakt, że w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. Urz. MRLiGZ Nr 2, poz. 4), w dziale XII poz. 4 znajduje się postanowienie, że pracą w szczególnych warunkach jest „praca w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego oraz medycznego ratownictwa górniczego” (w zakładach pomocy doraźnej lecznictwa zwierząt). Regulacja ta wychodzi bowiem poza zakres upoważnienia wynikającego z § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów prawa materialnego: art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z poz. 4 pkt 2 działu XII zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., albowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości - art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z poz. 4 pkt 2 działu XII zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, oraz na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na to, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący podniósł, że zarządzenie nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. wydane zostało pod rządami Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 22 lipca 1952 r., która nie zawierała katalogu źródeł prawa powszechnie i wewnątrznie obowiązujących oraz nie nakazywała wydawania zarządzeń tylko i wyłącznie na podstawie upoważnień ustawowych. Tym samym nieuzasadniona jest koncepcja Sądu odwoławczego, iż mogło dojść do przekroczenia delegacji zawartej w § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., bowiem wątpliwe jest kwestionowanie wymienionego zarządzenia jako źródła powszechnie obowiązującego prawa poprzez porównywanie jego regulacji z ówczesnie obowiązującymi źródłami prawa takimi jak rozporządzenia i ustawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przywołane przez stronę przyczyny przedsądu nie są wystarczające.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że brak jest podstaw do uznania, że w rozpoznawanej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. Zagadnienie prawne winno wiązać się z określonym przepisem prawnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51).

Musi być to zagadnienie nowe i nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie sądowym (T. Ereciński, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, red. T. Ereciński). Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406).

Tymczasem podniesione w skardze kasacyjnej, wywołujące wątpliwości interpretacyjne zagadnienia, było już wielokrotnie rozstrzygane w orzecznictwie. W wyroku z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09, (LEX nr 590247) Sąd Najwyższy uznał, że upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych, wynikające z § 1 ust. 2 rozporządzenia z 1983 r. nie stwarzało podstawy prawnej do wydawania aktów niepozostających w zgodności z powszechnie obowiązującym prawem, lecz obejmowało tylko ustalenie w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach. Nie przewidywało zatem możliwości wykroczenia poza wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach wymienione w załączniku do rozporządzenia. Wymienione podmioty mogły tylko wskazać, na których stanowiskach są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B, nigdy zaś ustanawiać nowych stanowisk pracy. Wykazy resortowe mają zatem charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Taki wykaz resortowy ułatwia jedynie identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2011 r., I UK 351/10, LEX nr 863944; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306). Akty "wydane na poziomie resortowym" nigdy nie miały waloru źródła obowiązującego prawa, ale wyłącznie charakter informacyjny, czy techniczno-porządkujący dla celów dowodowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11, LEX nr 1214549).

Z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r. wprost wynika, że wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie uprawnia do uzyskania emerytury w obniżonym wieku (I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2010 r., II UK 188/09, LEX nr 590237; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2007 r., II UK 12/07, LEX nr 896057). Wskazane z dziale XII wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. prace w służbie zdrowia i opiece społecznej obejmują swoim zakresem wyłącznie prace świadczone na rzecz ludzi, nie zwierząt, co wyraźnie wynika z rodzaju tych pracy. Obok prac w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego oraz medycznego ratownictwa górniczego, rozporządzenie wymienia bowiem między innymi prace na oddziałach psychiatrycznych i odwykowych, prace lekarzy stomatologów, w prosektoriach, zakładach medycyny sądowej czy domach pomocy społecznej. Zakres tych przepisów nie może być zatem skutecznie rozszerzany w zarządzeniach resortowych na prace świadczone w zakładach pomocy doraźnej leczenia zwierząt.

Nadto potrzeba wykładni, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., dotyczyć może wyłącznie przepisów prawa stanowionego - chodzi jedynie o źródła prawa w znaczeniu konstytucyjnym, to jest art. 87 Konstytucji RP (T. Ereciński, J. Gudowski, System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom III. Środki zaskarżenia, Lex 2013). Z kolei wskazane przez skarżącego zarządzenie resortowe nie ma takiego charakteru (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2004 r., II UK 79/04, OSNP 2005 nr 14, poz. 214).

Przechodząc do kryterium oczywistej zasadności skargi kasacyjnej zauważyć należy, że wymaga ona oceny podstaw skargi oraz ich uzasadnienia. Świadczy to o konieczności częściowo merytorycznej kontroli skargi już na etapie przedsądu oraz wskazuje na prewencyjny charakter instytucji wstępnego badania skargi kasacyjnej (T. Ereciński, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze*, wyd. V, red. T. Ereciński). Oczywistą zasadność skargi bada się zatem w granicach wskazanych w niej zarzutów. Wykazy resortowe stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w

szczególnych warunkach - jako niemieszczące się w kategorii źródeł powszechnie obowiązującego prawa (art. 87 ust. 1 oraz art. 93 ust. 2 Konstytucji RP) - nie są prawem materialnym w rozumieniu art. 398³ § 1 pkt. 1 k.p.c. Mają one charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający i jako takie mogą mieć znaczenie wyłącznie w sferze dowodowej dla identyfikacji stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2016 r., I UK 356/15, LEX nr 2174067). Skoro wskazane w skardze zarządzenie z 1988 r. nie jest źródłem prawa materialnego, jego naruszenie nie może stanowić podstawy skargi kasacyjnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2004 r., II UK 79/04, OSNP 2005 nr 14, poz. 214), tym bardziej nie może zatem świadczyć o oczywistej zasadności skargi.

Zauważyć również należy, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera się na założeniach faktycznych sprzecznych z ustaleniami sądu odwoławczego, co nie zasługuje na uznanie w świetle art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny przyjął bowiem, że skarżący podczas zatrudnienia jako technik i starszy technik weterynarii zajmował się profilaktyką oraz lecnictwem zwierząt, a w obowiązującej wówczas strukturze zakładów leczenia zwierząt brak było „pogotowia ratunkowego” jako odrębnej jednostki organizacyjnej. Praca wnioskodawcy jako technika weterynarii nie była zatem pracą wykonywaną w zespole pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego. Nie wykonywał on zatem pracy, o której mowa w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. Urz. MRLiGZ Nr 2, poz. 4) w dziale XII poz. 4.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.